

Геоінформаційна концепція сучасних географічних досліджень

Тема 1 з курсу *Геоінформаційні системи* для
студентів-географів

План лекції

1. Сучасний географічний підхід к дослідженню природно-антропогенного довкілля – методологія геоінформаційних систем (ГІС) – слайди 3-9
2. Що таке геоінформаційна система? Особливості досліджень на підставі ГІС-аналізу – слайди 11-21
3. Математичний апарат в середовищі ГІС (*на прикладі топології і графічних примітивів*) – слайди 22-31
4. ГІС для предметних та регіональних проектів – слайди 33-40

1. Сучасний географічний підхід к дослідженню природно- антропогенного довкілля – методологія геоінформаційних систем (ГІС)

Слайд 3

Дефініція концепції в науковій діяльності
визначає провідні замисли, конструктивні
принципи в певній предметній галузі.

**Концепція застосування
геоінформаційних систем –
це реалізація географічного підходу для
вирішення багатьох практичних питань**

Саме ця концепція впроваджує підвалини для....

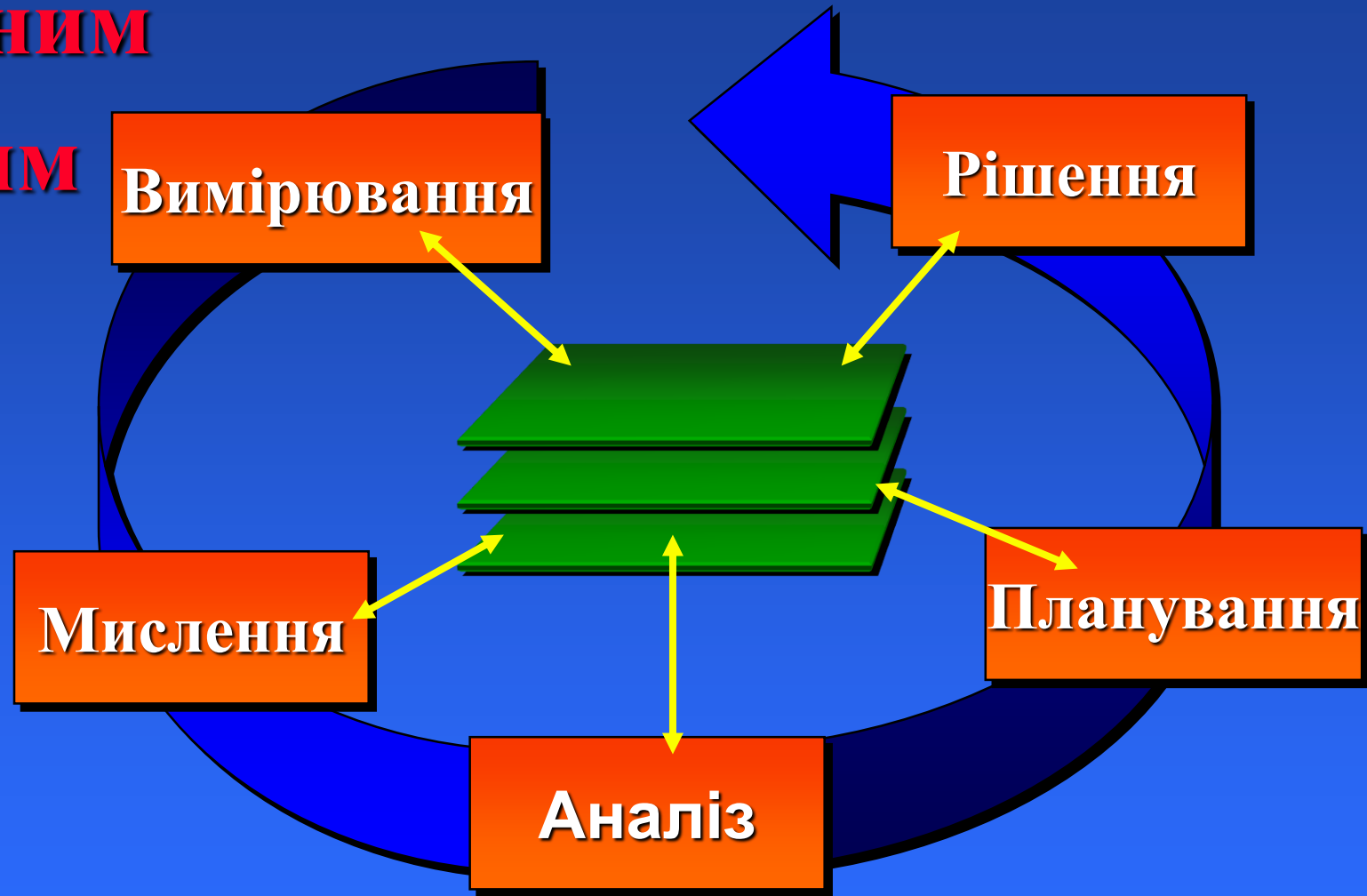
Вимірювання та Інтеграції Части... ...

Геоінформаційна концепція є
тим інструментом, який
забезпечує **географічне**
мислення і просторовий погляд
на явища у природно-
антропогенному довкіллі –
тобто, наприклад, забезпечує
геоекологічний підхід.
Цей просторовий погляд є:

- міждисциплінарним
- інтегрованим
- глобальним

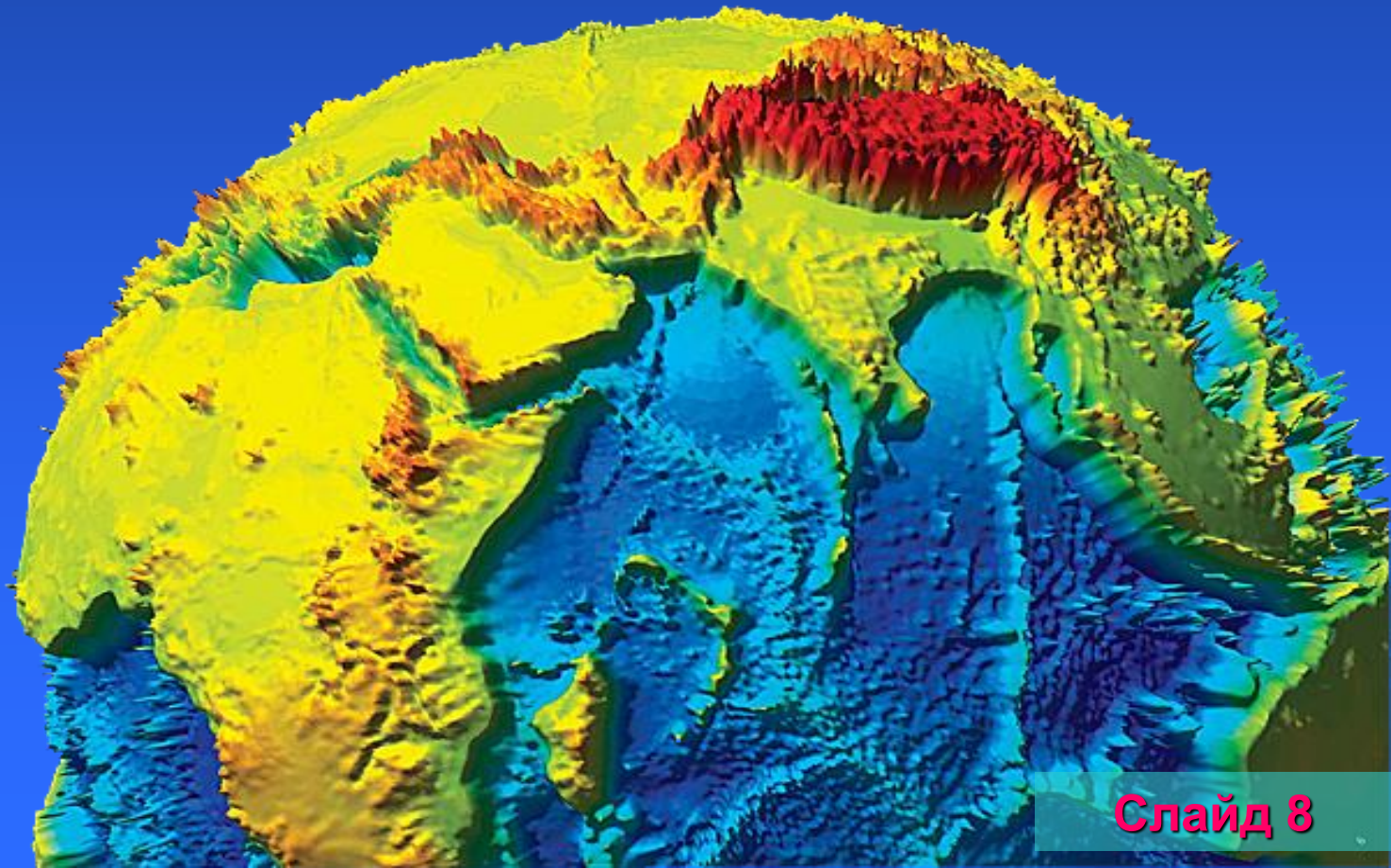

Все це - наукові атрибути, у тому числі і геоінформаційної концепції сучасної географії

Геоінформаційна концепція в географії - це новітня наука про наш Світ, наше Довкілля

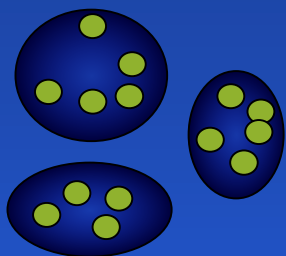
*Саме підхід на підставі цієї концепції
розглядається як основа для:*

- Розуміння
  - Сутностей
  - Відношень
  - Процесів
- Осмислення
- Моделювання
- Подання
- ...Інтегрує наші
ідеї

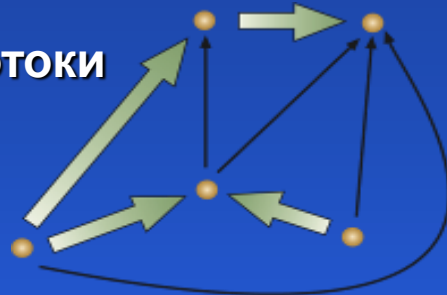

Теорія і практика ГІС об'єднують Принципи, Парадигми і Методи

Моделі

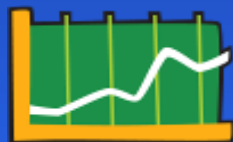
Потоки

Диференціювання

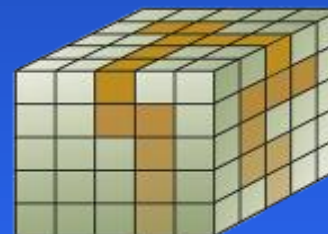
Класифікація

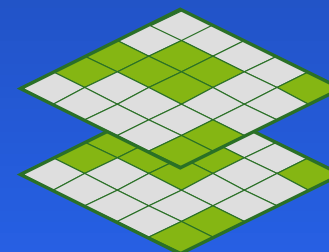
Події

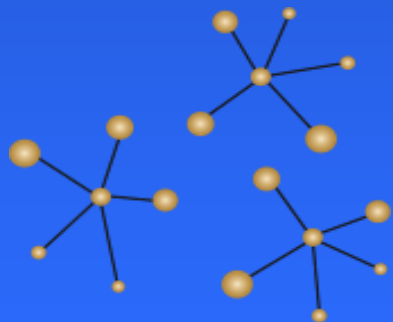
Розповсюдження

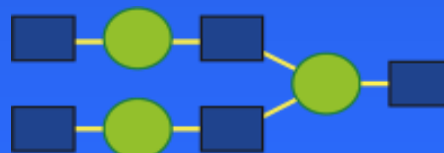
Циркуляція

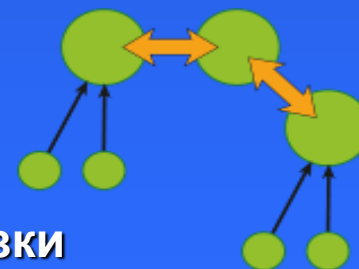
Просторова
коваріація

Взаємодії

Процеси

Зв'язки

... і допомагають краще зрозуміти наше складне Довкілля

2. Що таке геоінформаційна система? Особливості досліджень на підставі ГІС-аналізу

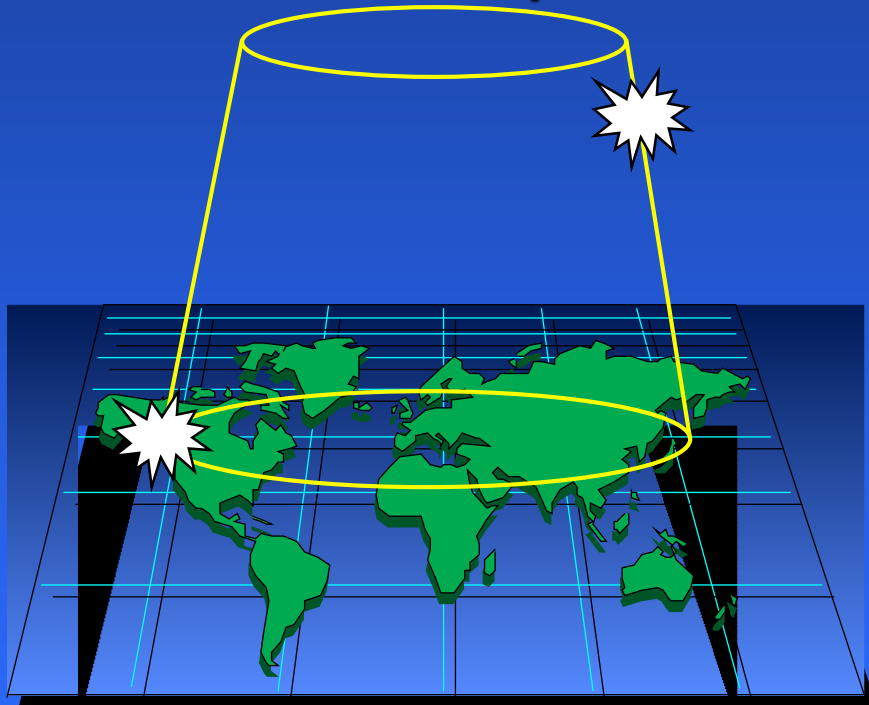

Стандартне (класичне) визначення ГІС:

Геоінформаційна система (ГІС) - програмно-апаратний комплекс, що здійснює збір, відображення, обробку, аналіз і поширення інформації про просторово розподілені об'єкти і явища на основі електронних карт, пов'язаних з ними баз даних і супутніх матеріалів

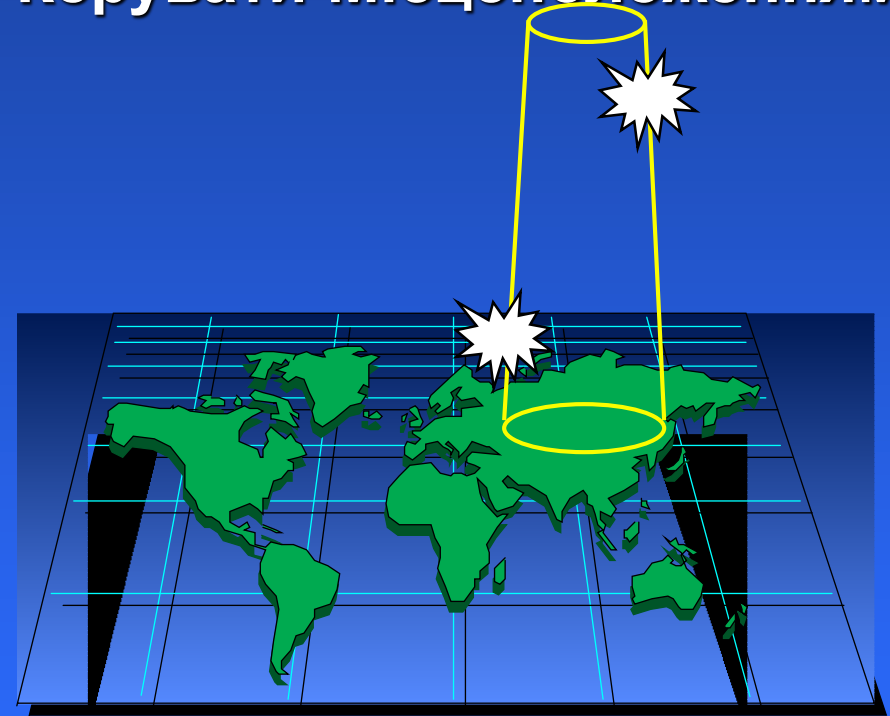
Сутність та зміст ГІС

Бачити Ціле

- Зразки
- Зв'язки
- Тенденції

Керувати Місцезположеннями

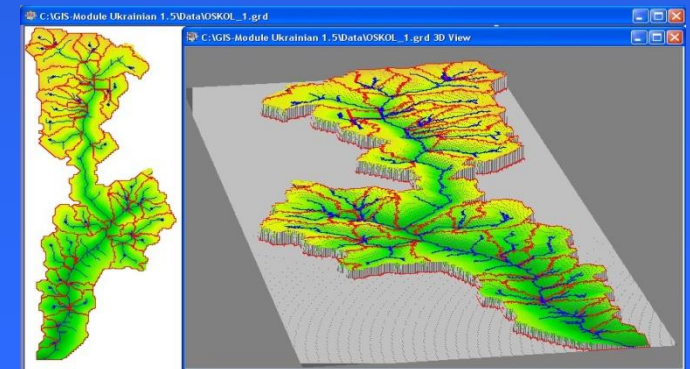
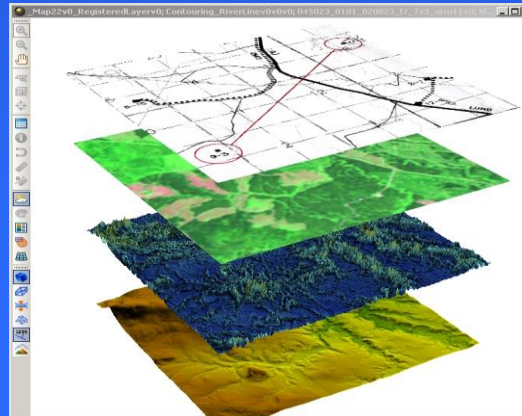
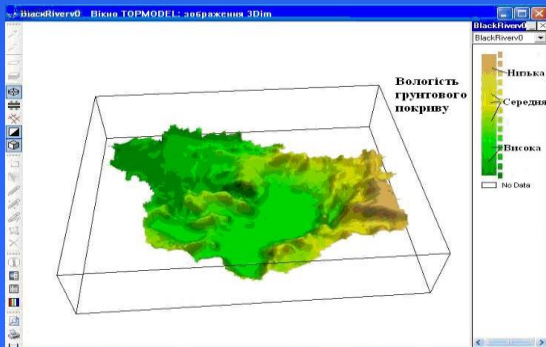

- Водозбори
- Регіональні громади
- Сусідства
- **Екосистеми**

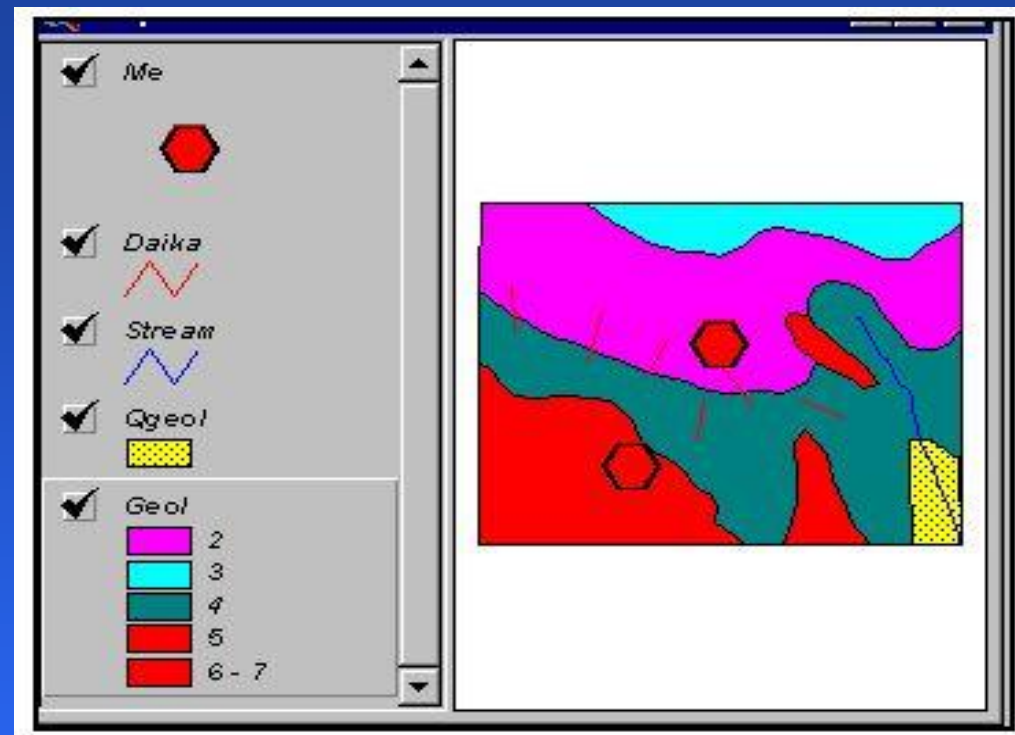
Геопросторові дані – дані для ГІС-Аналізу

- "Геопросторові дані" подають інформацію, що ідентифікує географічне місцезнаходження й властивості природних або штучно створених об'єктів, а також їхніх границь на землі. Ця інформація може бути отримана за допомогою (крім інших шляхів), дистанційного зондування, картографування й різних видів зйомок.
- Географічні дані містять чотири інтегрованих компоненти:
- *місцезнаходження,*
- *властивості і характеристики,*
- *просторові відносини,*
- *час*

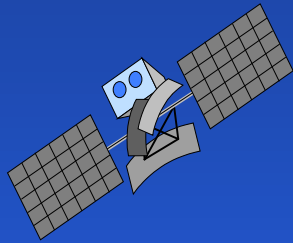
Загальні задачі ГІС-аналізу

- Аналіз місцезположення об'єктів
- Аналіз розподілу числових показників
- Побудова карт щільності
- Пошук об'єктів усередині області
- Аналіз сусідства
- Картування змін
- Визначення просторових атрибутів об'єктів
- Розподіл об'єктів по категоріях
- Пошук та визначення закономірностей розподілу
- Підготовка до побудови бази геоданих
- **Візуалізація результатів**

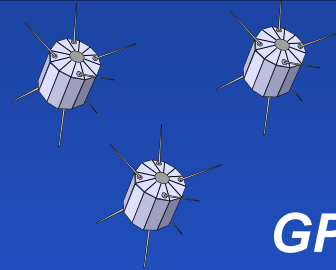

- **Вибір методу аналізу** — головна складова.
- Майже завжди є **два або три способи одержання інформації.**

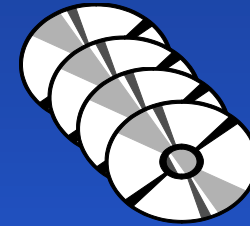
Початкові дані для ГІС-аналізу

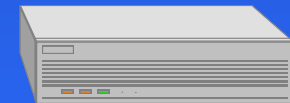
*Космоснимки
високого ступеню
(1 метр) деталізації
ERDAS*

GPS (Trimble)

*Готові дані
для ГІС*

*Сканування,
оцифрування*

Internet

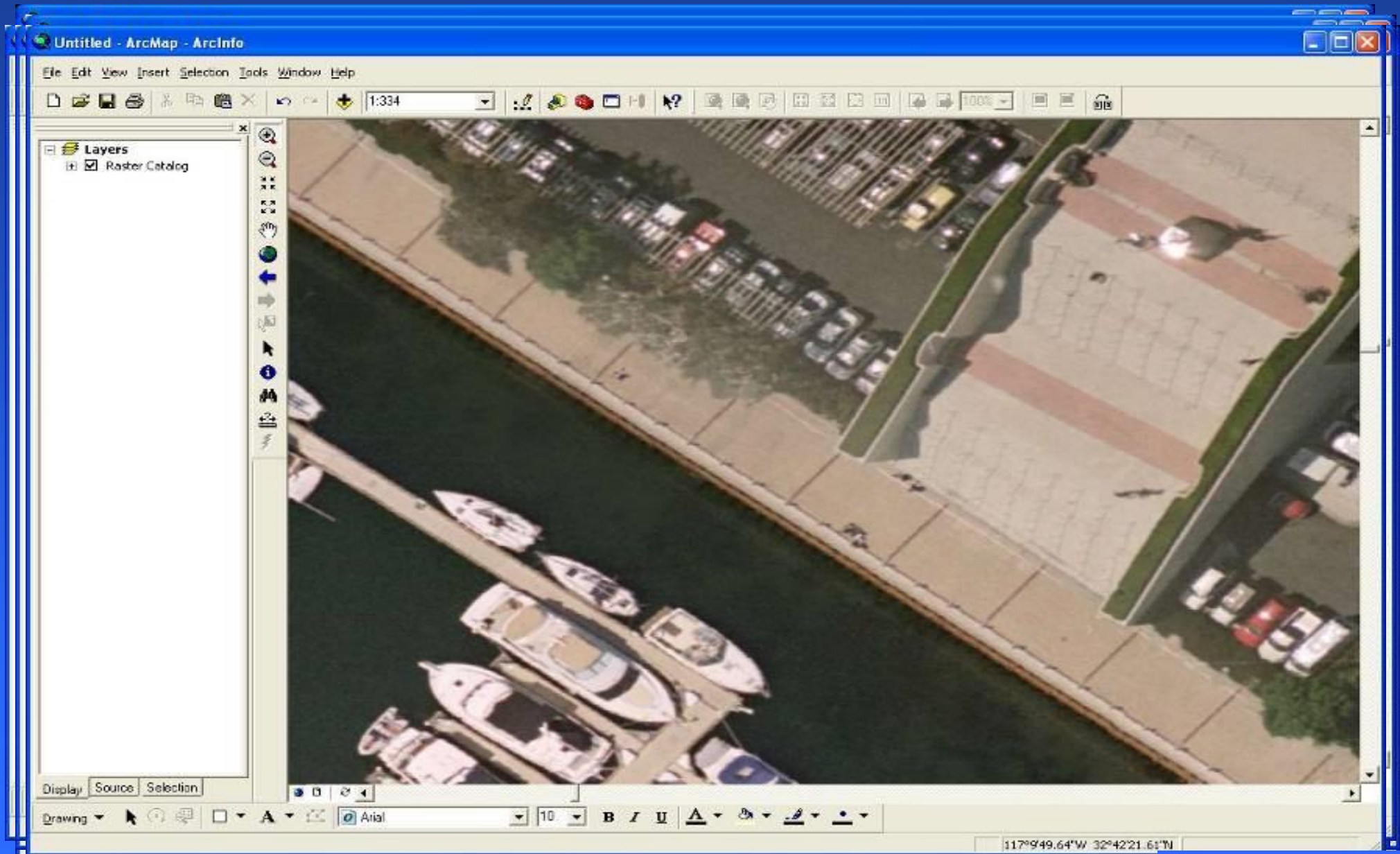

Перш за все треба мати на увазі, що

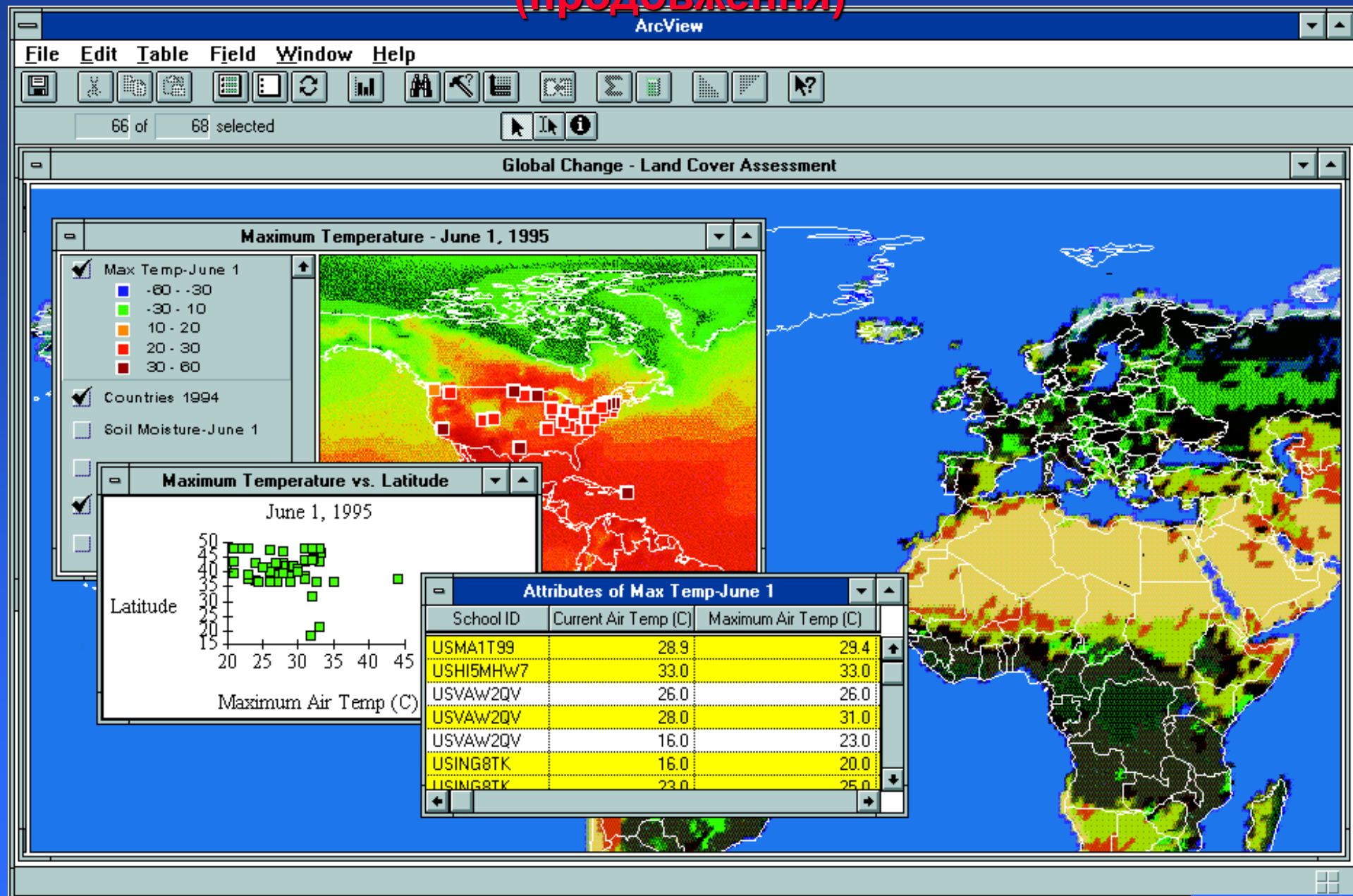
**ГІС є МОВОЮ
Візуалізації...**

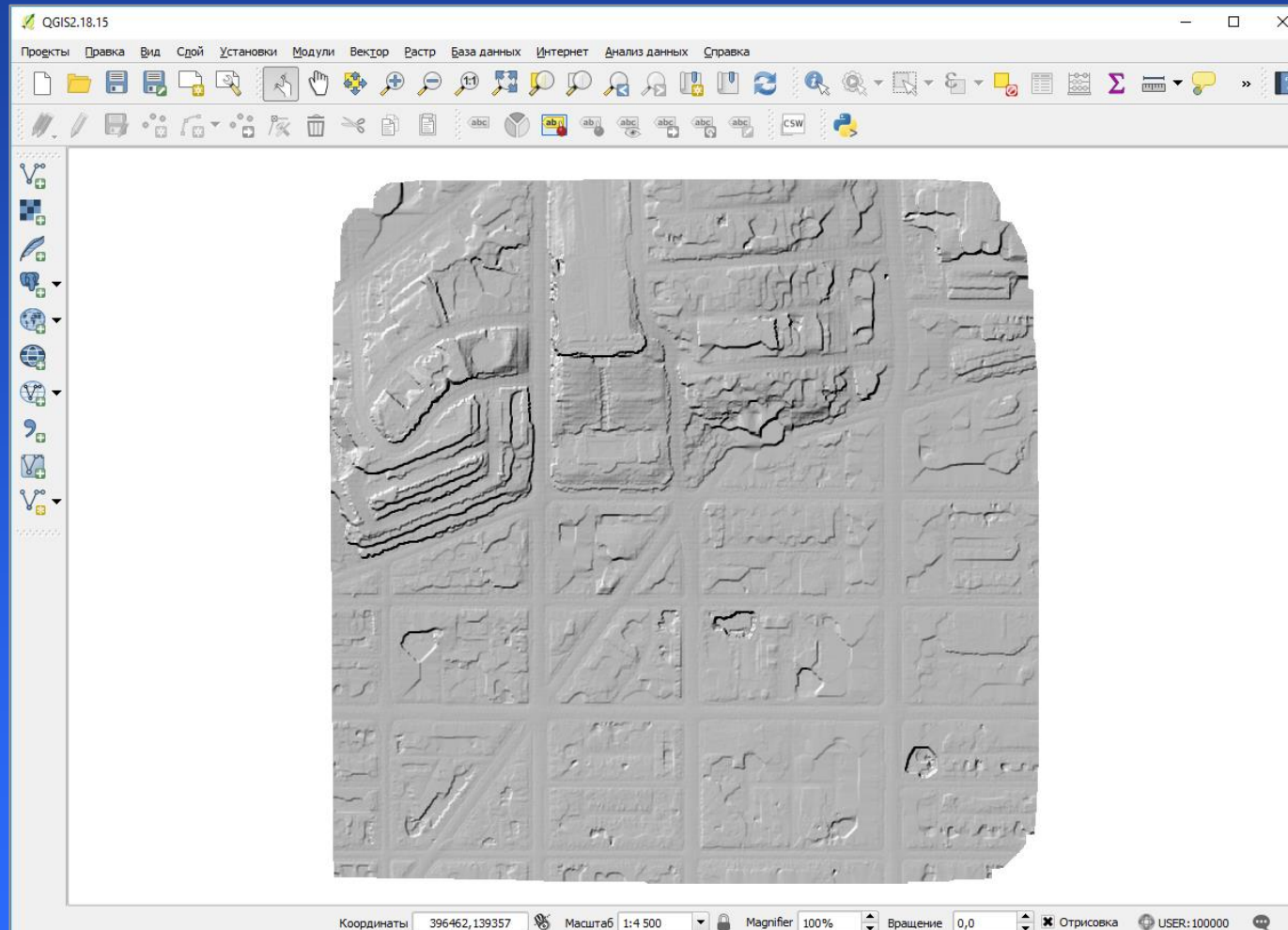
Стандартний інтерфейс візуалізації в ГІС

Стандартний інтерфейс візуалізації в ГІС (продовження)

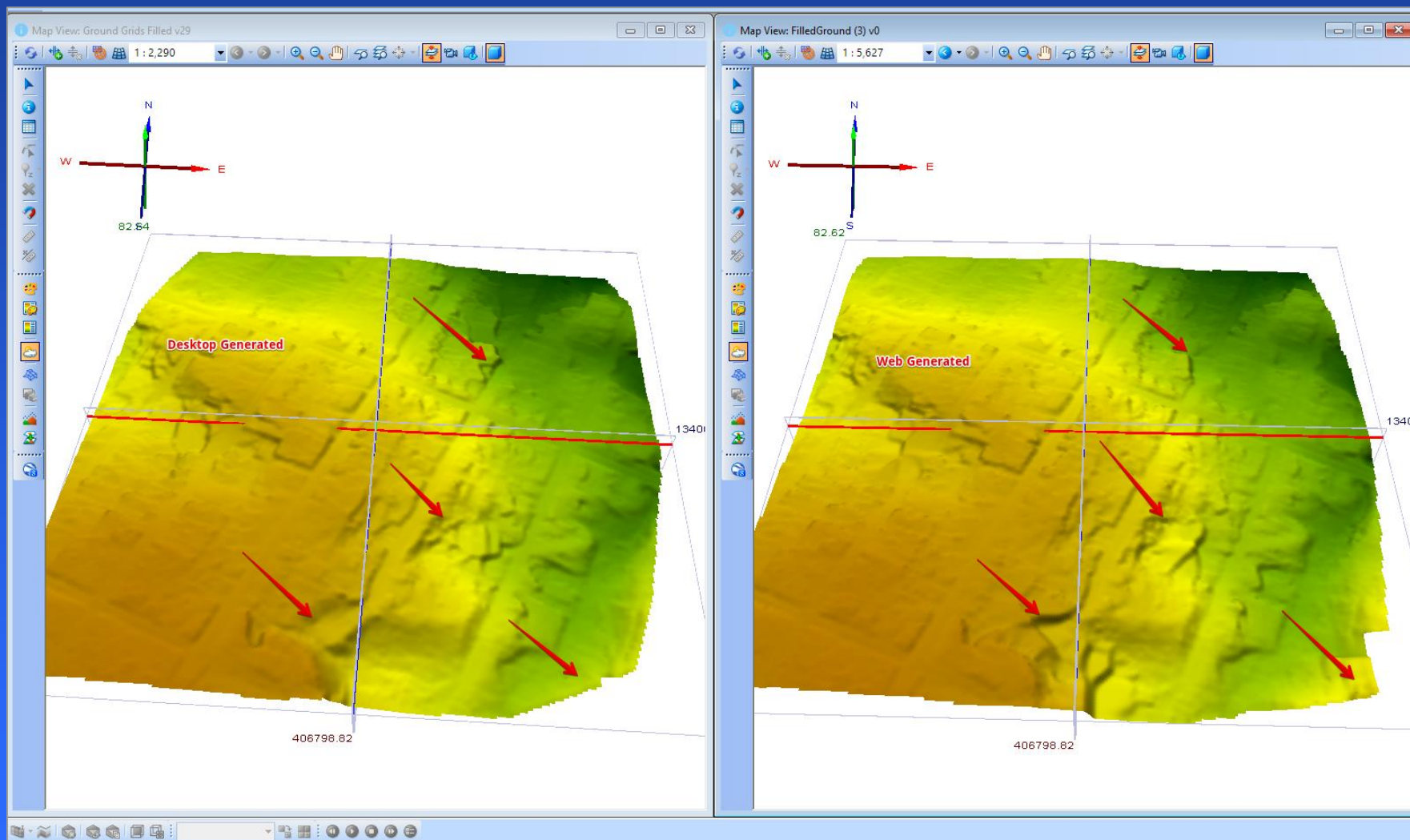

Візуалізація поверхні в інтерфейсі OPEN SOURCE GIS: QGIS

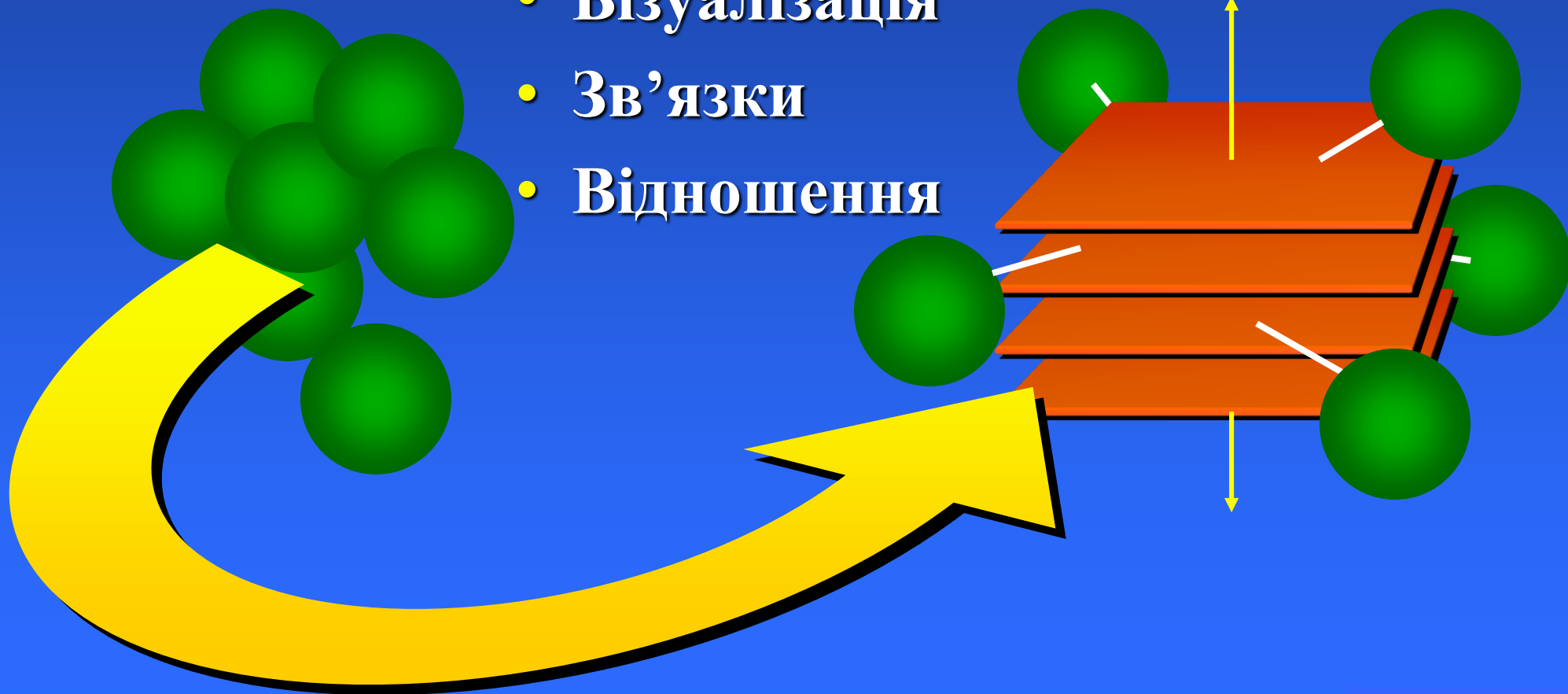
Візуалізація двох поверхонь в ГІС-інтерфейсі для порівняння

ГІС об'єднує інформацію

- Візуалізація
- Зв'язки
- Відношення

Тобто ГІС... Це мова географії для будь-якої предметної галузі

Інтегрує...

...Допомагає накопичувати експертизу в галузі ГІС

3. Математичний апарат в середовищі ГІС (*на прикладі топології і графічних примітивів*)

Топологія в ГІС

Топологія - це набір правил і відносин, що у сукупності з інструментами і технологіями редагування дозволяють більш точно моделювати в базі геоданих – БД ГІС - реальні просторові відносини.

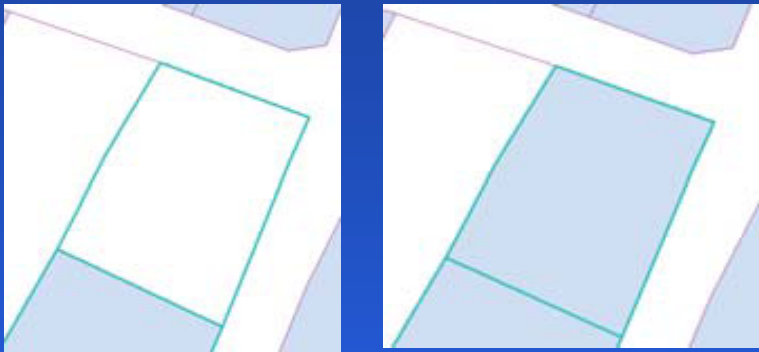

Топологія й геометрія просторових об'єктів – графічні примітиви

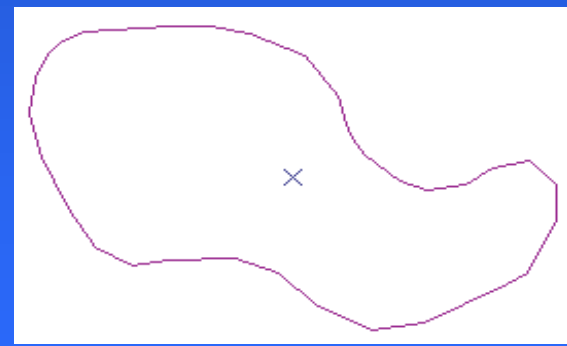
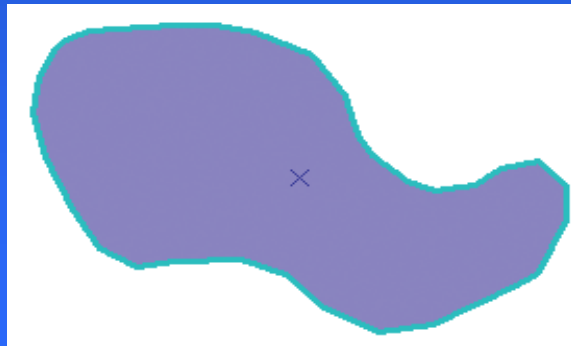
- *Полігони*
- *Лінійні об'єкти*
- *Точкові об'єкти*

Створення полігонів з ліній у *ArcMap*

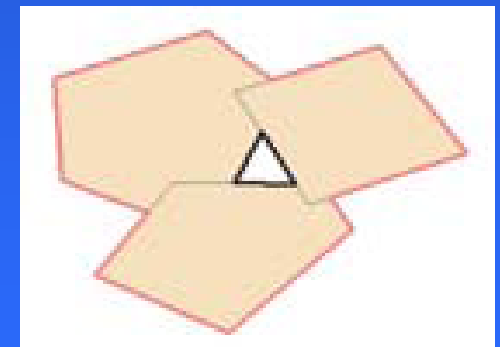
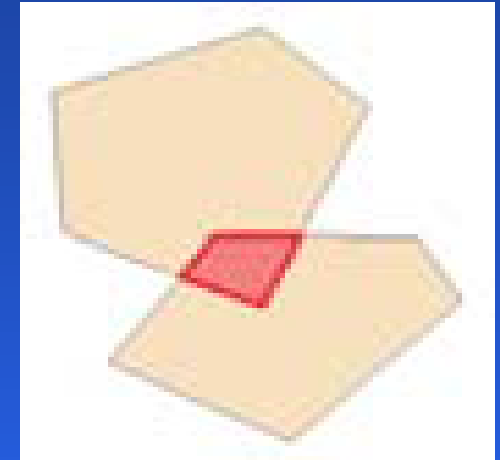
Обрані лінії можуть перетворюватися на полігони цільового класу

Обраний полігон може перетворюватися на лінію у цільовому класі

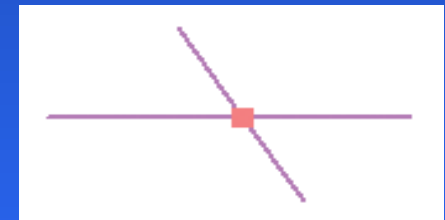
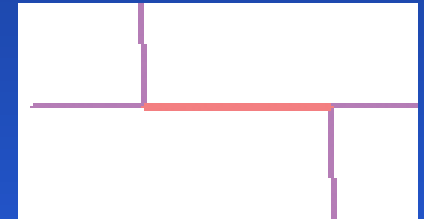
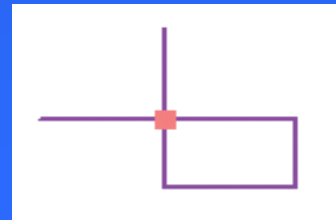
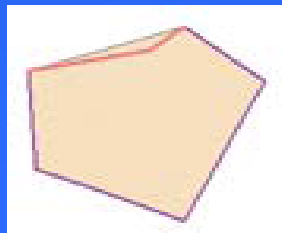
Правила для полігонів

- Полігони не повинні перекриватися;
- Полігони не повинні мати пробілів;
- Полігони одного класу не повинні перекриватися полігонами іншого класу;
- Межі полігонів повинні сполучатися;
- Полігон повинен містити точку.

Правила для ліній

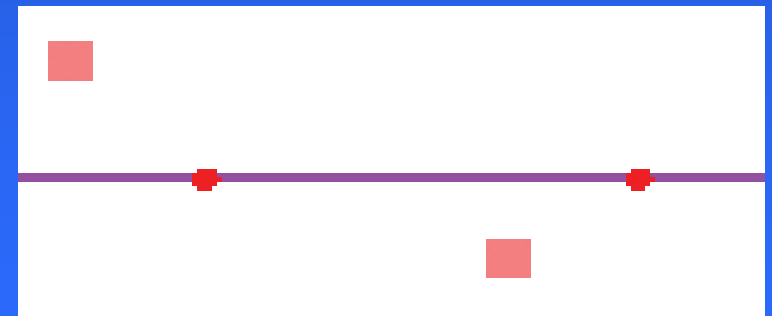
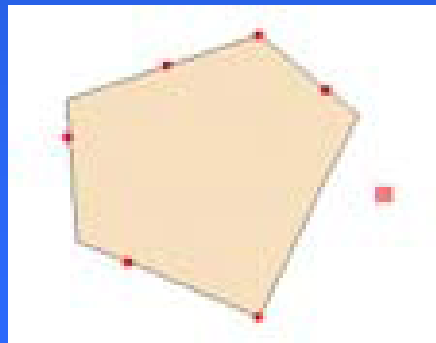
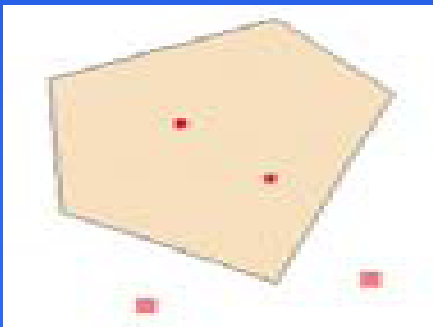
- Лінії не повинні перекриватися;
- Лінії не повинні перетинатися;
- Лінії не повинні мати висячих вузлів;
- Лінії не повинні мати псевдо вузлів;
- Лінії повинні збігатися з межами площинних об'єктів;
- Лінії не повинні перетинати самі себе.

Правила для точок

- Точки повинні лежати на межі;
- Точки повинні знаходитися всередині полігонів;
- Точки повинні лежати на лінії.

Типізація просторових об'єктів – дискретні об'єкти

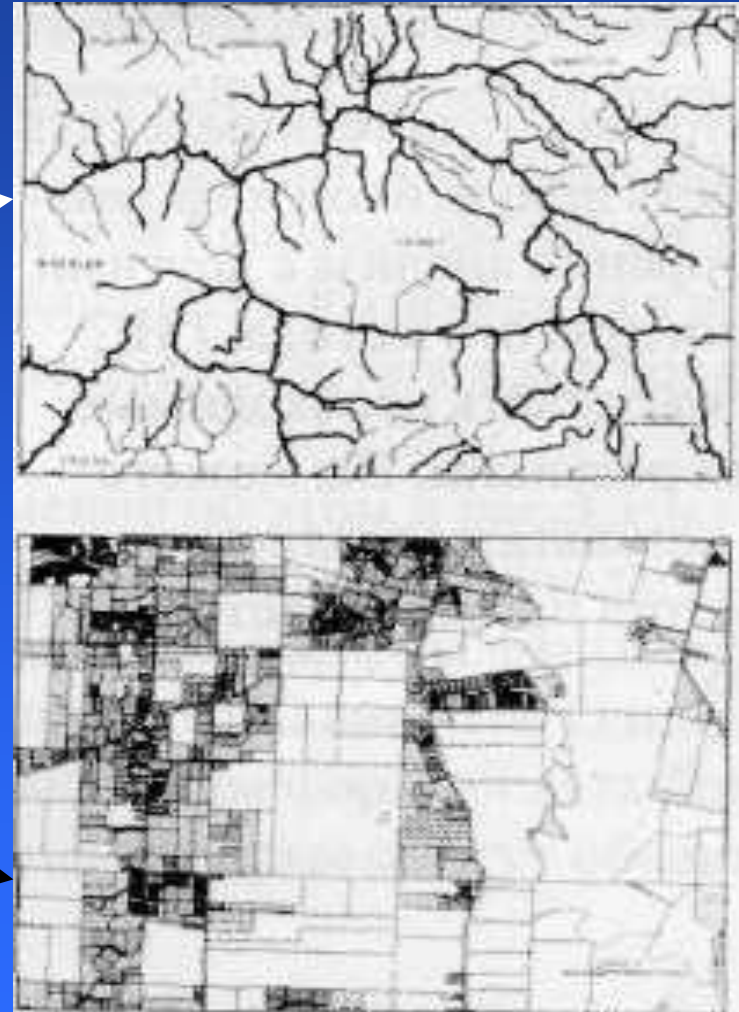

Підприємства,
представлені на карті
символами,
величина яких залежить
від кількості службовців –
приклад точкових
дискретних об'єктів.

Типізація просторових об'єктів – дискретні об'єкти - продовження

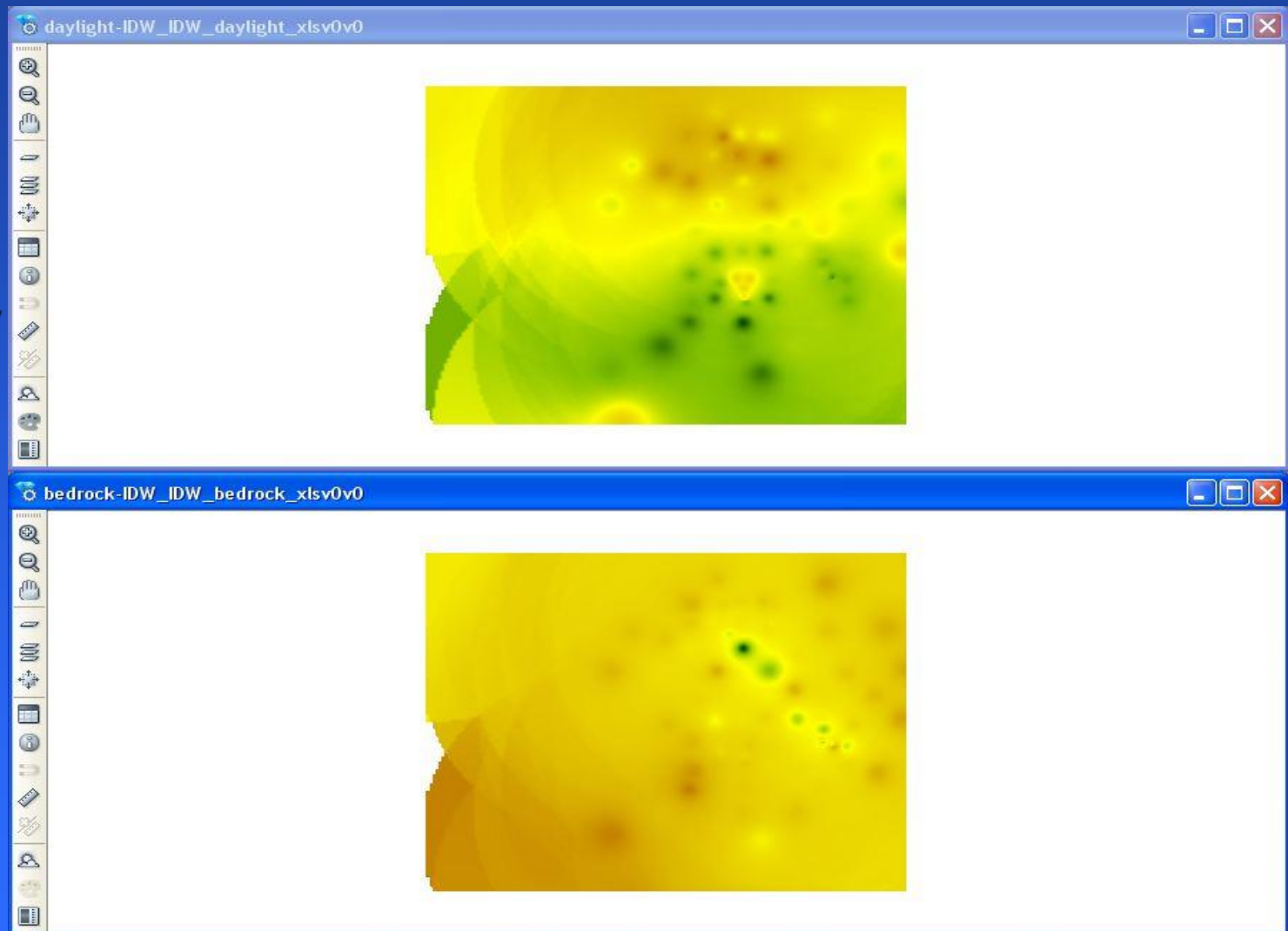
Потоки є дискретними
лінійними об'єктами.

Кольорове кодування
ділянок землі залежно
від її площі - приклад
подання дискретних
площ.

Типізація просторових об'єктів – дискретні об'єкти - продовження

Крім дискретних об'єктів існують також *безперервні* явища та об'єкти, *узагальнені по площі*

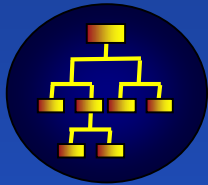

4. ГІС для предметних та регіональних проектів

ГІС описує

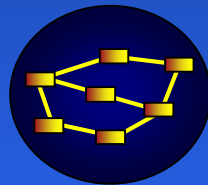
об'єкти та явища довкілля п'ятьма елементарними поняттями

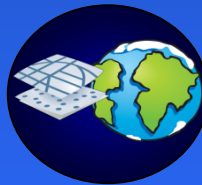
Моделі даних

Набори даних

Методики и Моделі процесів

Географічні карти і глобуси

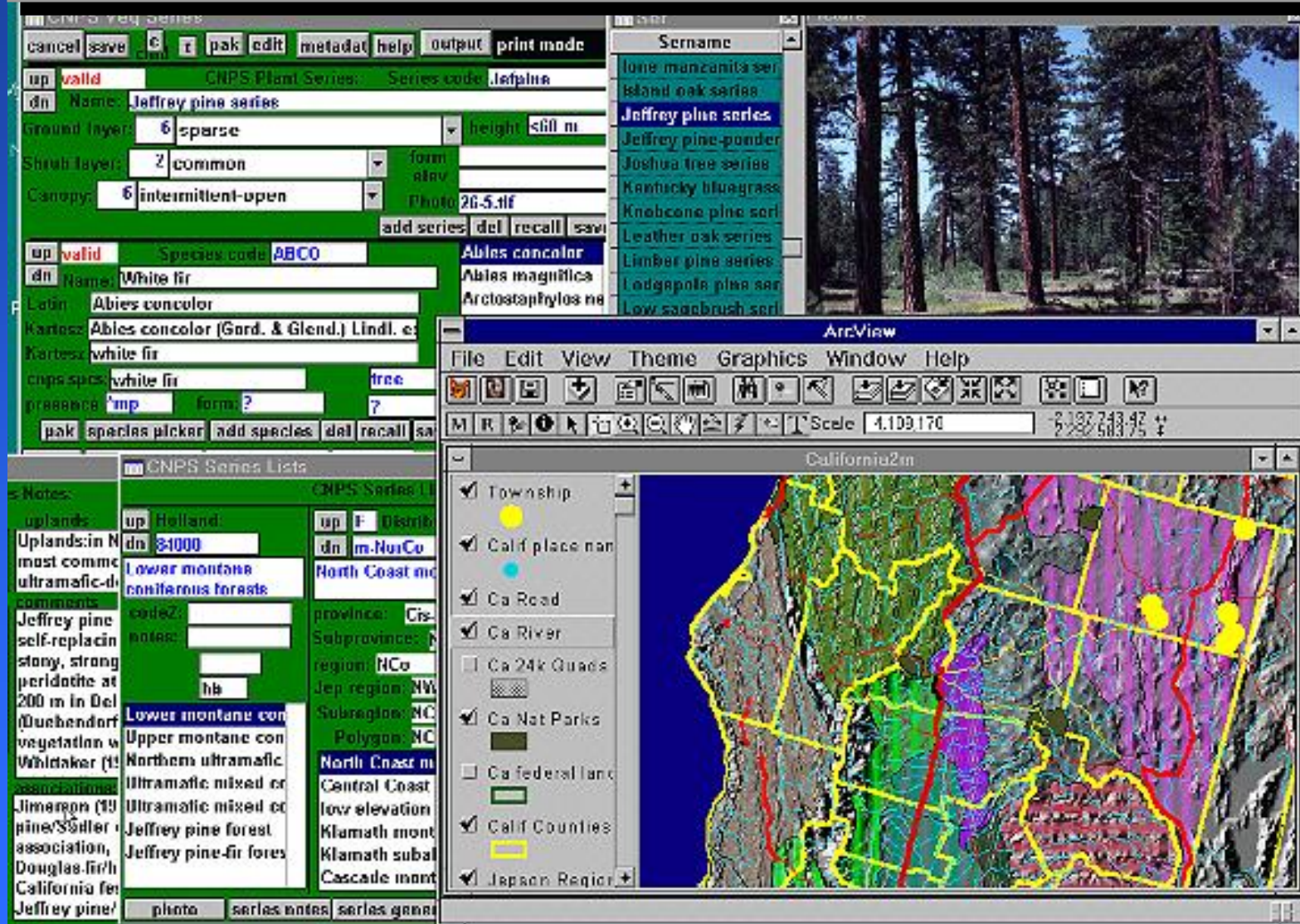

Метадані

**... Разом вони подають цеглинки наших
географічних знань**

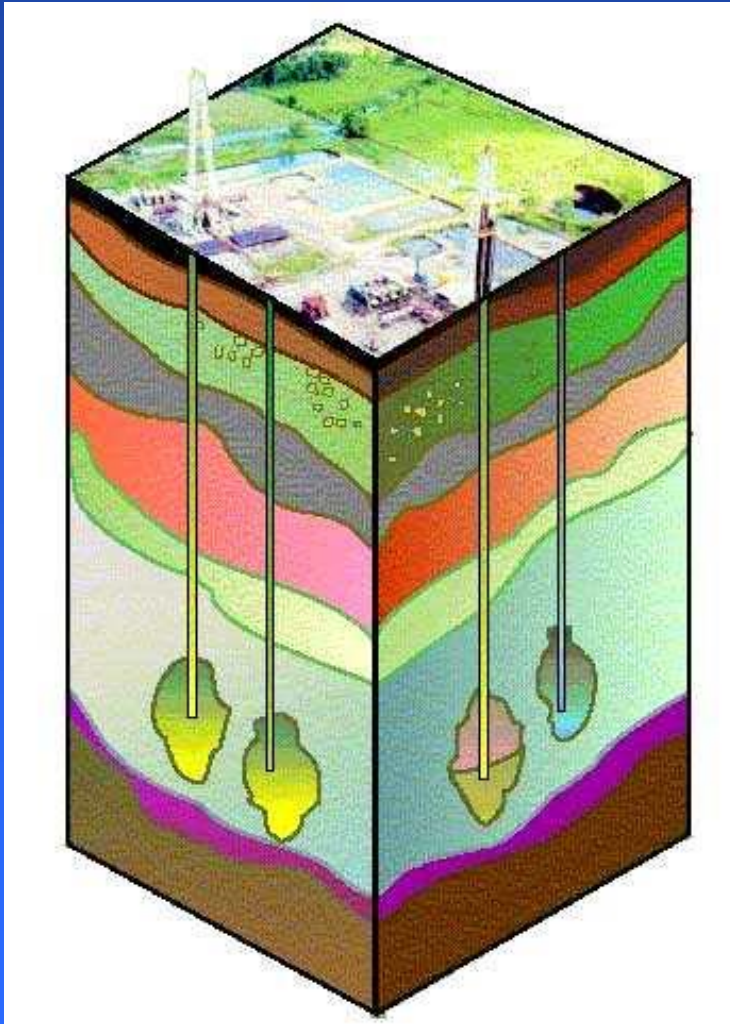
**ГІС забезпечує
пізнавальні рамки
для вивчення
комплексних
систем, наприклад -
екосистем**

**Ці пізнавальні рамки
реалізуються в особливостях
інтерфейсу ГІС**

Природоохоронна ГІС підземних сховищ вуглеводнів

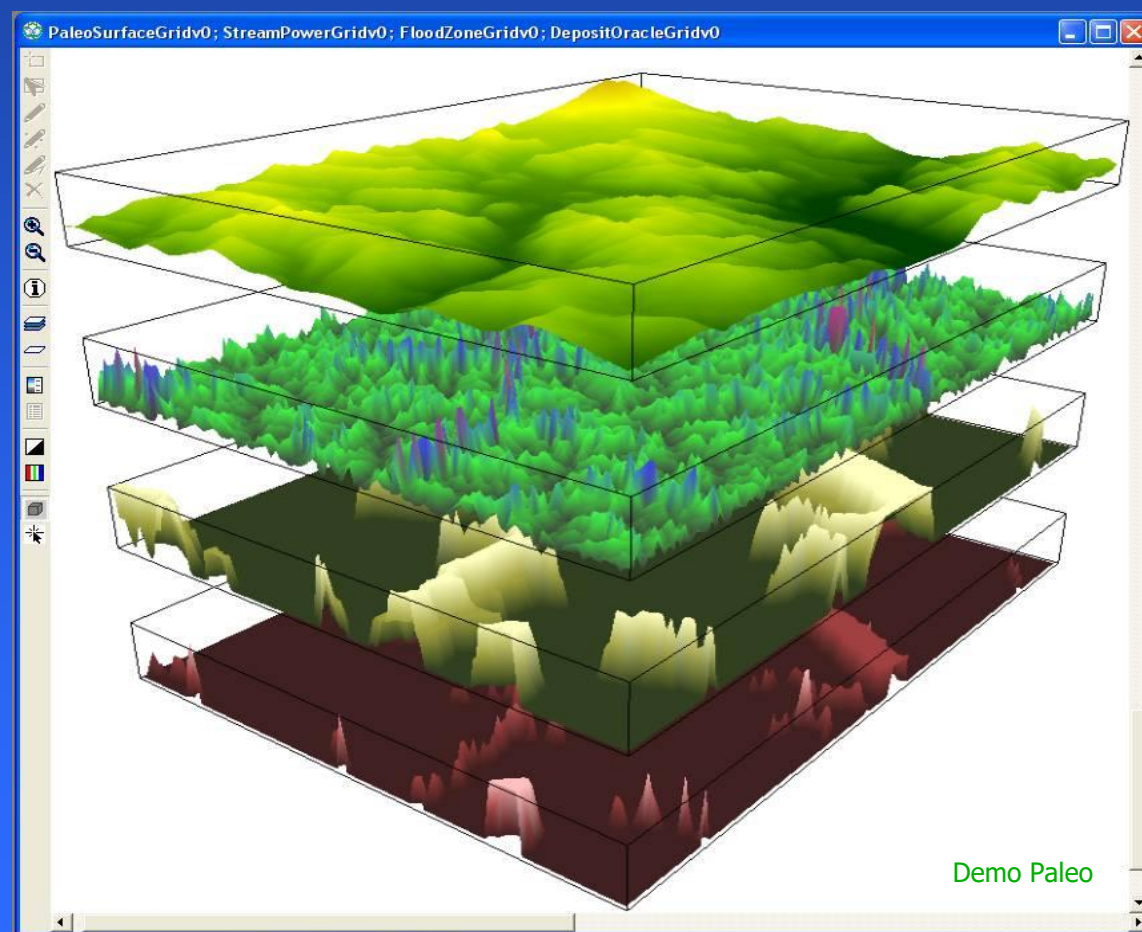

При розробці природоохоронної ГІС підземних сховищ вуглеводнів у відкладеннях кам'яної солі – невеликих, але інтенсивних, що впливають на середовище підприємств, треба переглядати низку чинників. На відміну від порівняно простих схематизованих (стратиграфія) і математизованих (підземні води) моделей геологічного середовища, відображення станів "поверхневих середовищ" вимагає занадто багато емпіричних знань і навичок. **Схема сховища – рис.**

Програмне забезпечення для інженерно-геологічних задач та вирішення питань екобезпеки при шахтних розробках корисних копалин

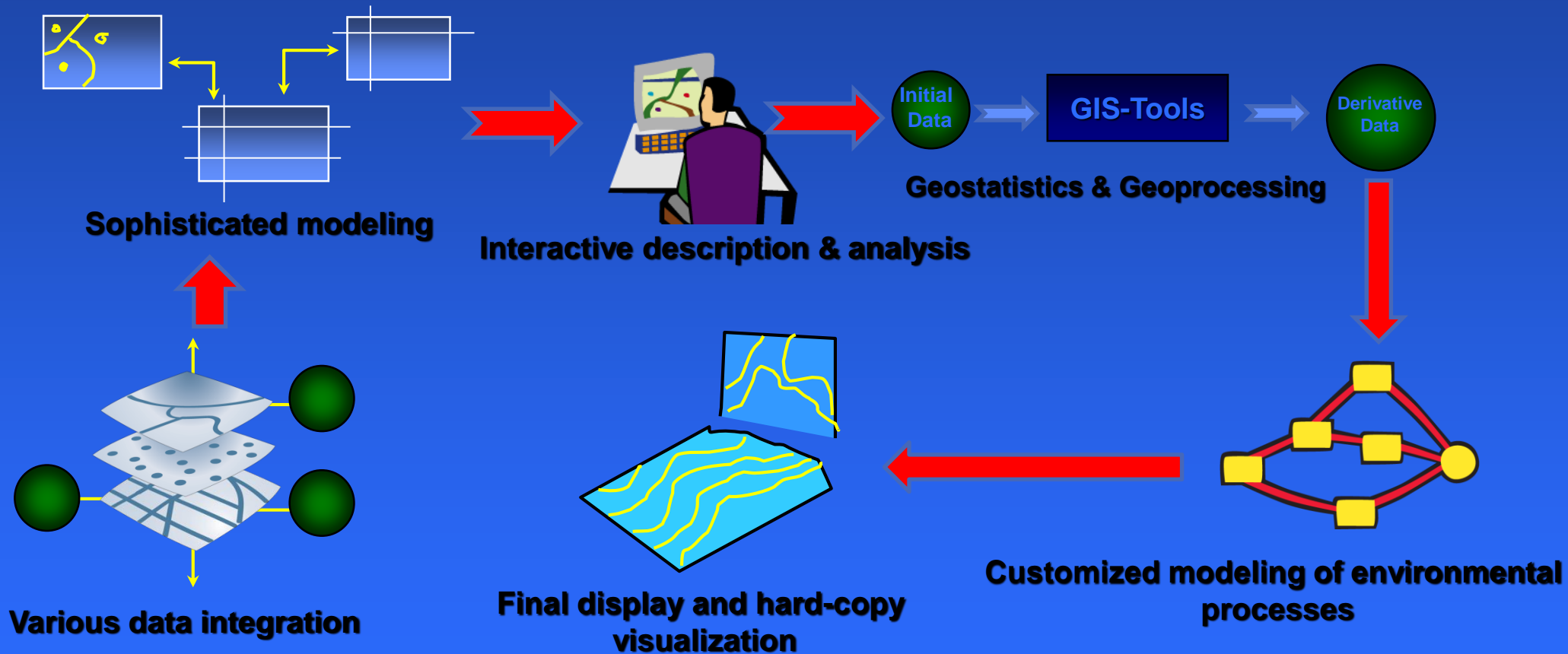
- Рішення щодо інженерно-геологічних задач, гірничої справи і екобезпеки при шахтних розробках
- Програмне забезпечення для окремих предметних галузей щодо вирішення тих задач розвитку бізнесу та виробництва, які мають визначений просторовий аспект
- Унікальна технологія моделювання спрямованого буріння та оптимізації розташування відходів гірських порід при шахтних розробках корисних копалин

Routine Operational GIS-workflow: Звичайний робочий процес ГІС щодо обробки даних дистанційного зондування

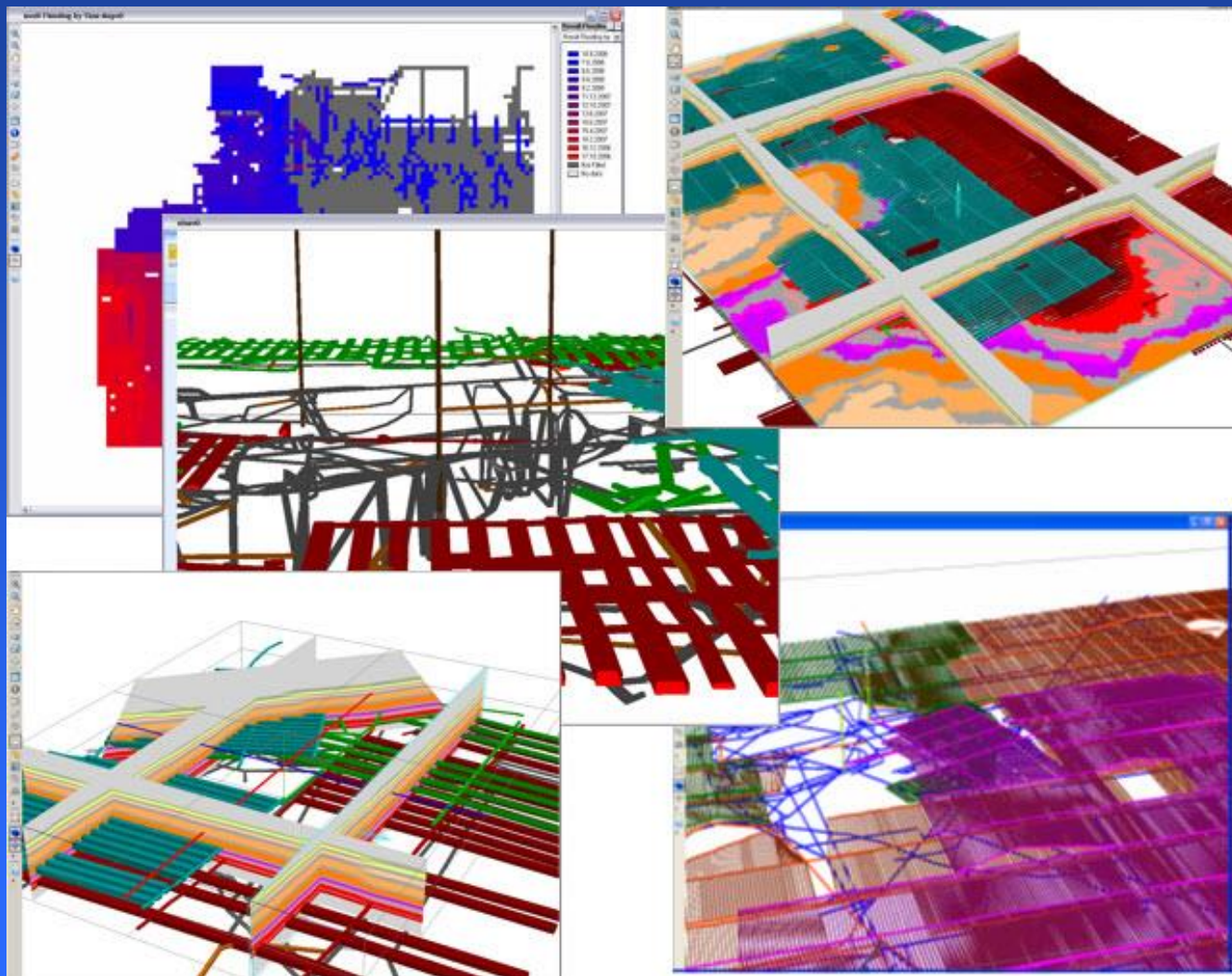
Introducing GIS-concepts and methods for the descriptions with LiDAR data

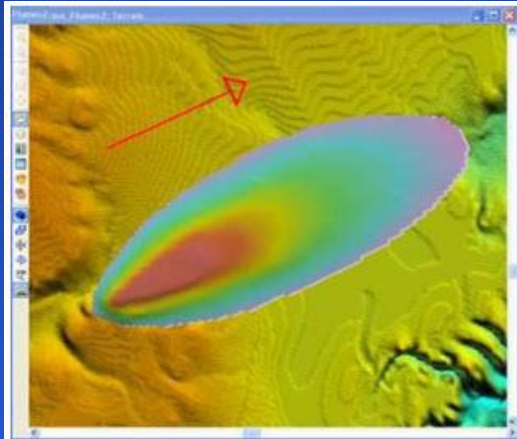
Приклади рішень за допомогою ГІС щодо підземної інфраструктури міст

3D City Underground Tunnel Topology:

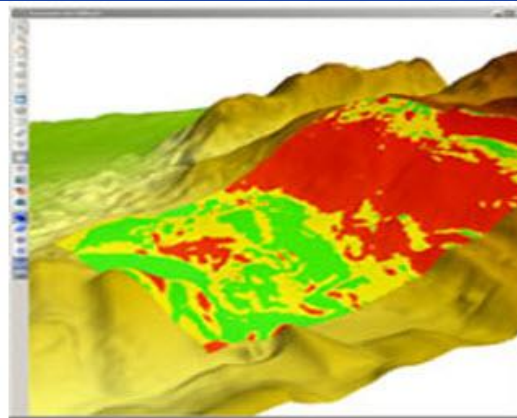
- Build models of u/g city infrastructure;
- Topologically connect tunnels in 3D Scene;
- Intersect **of u/g city infrastructural** workings with local geology, hydrogeology, topography, etc.;
- Infrastructural Planning;
- Emergency Response Planning.

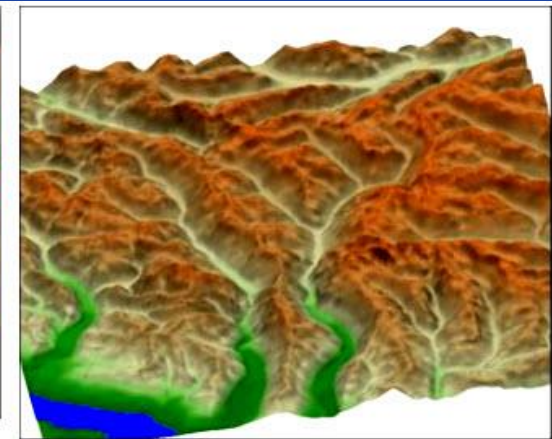
Приклади ГІС-рішень у різних предметних галузях

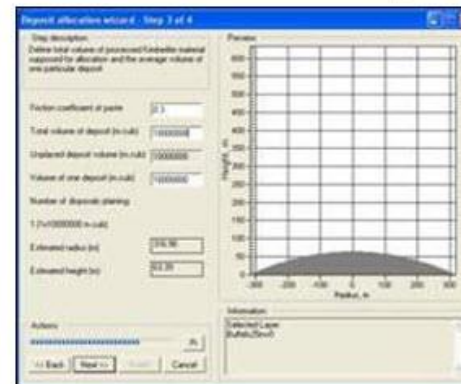
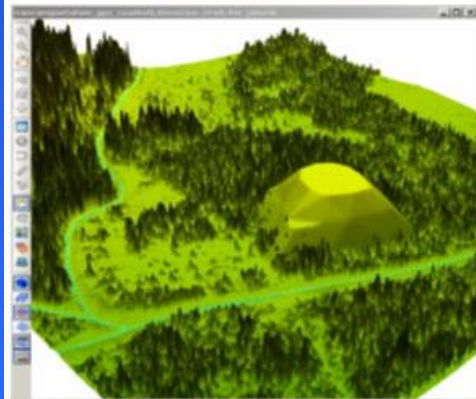
Wind erosion and pollution distribution modelling

Terrain classification for industrial waste disposal

Watershed management

Tailings disposal modelling

**Thank You for
Your Interest in
GIS Basics 😊😊😊**